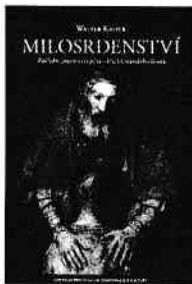

Walter Kasper

Milosrdenství: Základní pojem evangelia – klíč křesťanského života

CDK 2015

Kasperova kniha (z roku 2012) je teologickou odpovědí na „znamení času“, na velkou výzvu, která se zrodila z obrovského utrpení dvacátého a tohoto století. Ptáme se po smyslu vši hrůzy světa a na to, zda je nějaká naděje – a nahlížíme, že smysl a naděje není, neexistuje-li Bůh, který se smilovává. Tak je po strašlivých zkušenostech naší doby otázka po Božím smilování naléhavější než kdy jindy. Je však šokující – říká Kasper –, že toto základní téma se v tradičních i novějších dogmatických příručkách trestuhodně opomíjí. Tři papežové druhé poloviny 20. století a počátku 21. století jasně rozpoznali „znamení času“ a vybízeli k tomu, aby se otázka milosrdenství nově posunula do středu církevní zvěsti a praxe.

Walter Kasper nejprve pojednává o Božím milosrdenství, poté o milosrdenství člověka a o milosrdenství církve. Svůj spis zakončuje úvahou o Marii, matce milosrdenství.

O milosrdném Bohu autor klade velmi důležité, zásadní otázky: Co znamená věřit v milosrdného Boha? Jak se vztahuje Boží milosrdenství k jeho spravedlnosti? Jak můžeme hovořit o sympatickém, tj. soucítícím Bohu? Lze uvést ve vzájemný soulad nezaviněné utrpení a Boží milosrdenství?

Pojetí Božího milosrdenství prošlo velkou transformací. Nauka o Bohu – říká kardinál Kasper – rozvinula ontologické chápání Boha – Bůh jako absolutní bytí atd. –, což není nesprávné. Ale biblické pojetí je mnohem hlubší a osobnější. Bůh v hořícím keři neříká Mojžíšovi „Jsem, který jsem“, ale „Jsem, který je s vámi, jsem, který je pro vás, jsem, který vás provází.“ V tomto kontextu je ve Starém zákoně opravdu velmi základní skutečností Boží milosrdenství. Bůh Starého zákona není Bůh hněvivý, ale Bůh milosrdný – jak čteme v žalmech. – Ono ontologické pojetí Boha bylo tak přísné, že hlavní vlastností Boha se stala spravedlnost, nikoli milosrdenství. Tomáš Akvinský však jasně říká, že milosrdenství je mnohem základnější. Milosrdenství je věrnost Boha jeho vlastnímu bytí jakožto lásce. Protože Bůh je láska. A milosrdenství je láska nám zjevovaná v konkrétních činech a slovech.

Tak se milosrdenství stává nejen ústřední vlastností Boha, ale také klíčem křesťanské existence.

Z hlubšího chápání Božího milosrdenství vyplývají důsledky pro život křesťanů a církve. Máme být milosrdní, jako je Bůh milosrdný. V této souvislosti autor klade rovněž velmi závažné otázky: Jak můžeme v našem vlastním počínání odpovídat na Boží milosrdenství? Co znamená poselství o milosrdenství pro praxi církve a jak můžeme vynést na světlo ústřední poselství o Božím milosrdenství v životě křesťanů a církve?

Pozoruhodné jsou zvláště Kasperovy myšlenky o tom, jak má o Božím milosrdenství vydávat svědectví sama církev jako svátost lásky a milosrdenství. Církev musí především hlásat poselství milosrdenství – a to v novém dialogickém stylu, na němž se usnesl druhý vatikánský koncil. Církev dále musí dávat člověku konkrétně zakoušet Boží milosrdenství ve svátosti milosrdenství, svátosti smíření, a snažit se překonat současnou krizi této svátosti. A církev konečně musí vyjevovat a uskutečňovat Boží milosrdenství svou konkrétní podobou, celým svým životem. Jde o to, jak církev zachází s lidmi. Mnozí ji vnímají jako rigorózní, tvrdou a nemilosrdnou, zvláště ti, v jejichž životě se něco zlomilo nebo kteří ztroskotali. Církev musí mít také srdce u malých lidí, nesmí být vnímána jako církev především bohatých, vládnoucích a společensky „přijatelých“. Autor mluví také o životním stylu reprezentantů církve: církev nemůže věrohodně dosvědčovat Krista, jestliže vzbuzuje dojem církve bohaté a vrchnostenské. – Významná je rovněž Kasperova úvaha o výkladu církevního práva.

Pokud jde o oblast hospodářskou a sociální, W. Kasper podává obraz vývoje sociálního stádu a jeho současných problémů v globalizovaném světě. Ukazuje také odpovídající vývoj sociální nauky církve: systematickým východiskem tohoto učení už není spravedlnost, ale láska, jež spravedlnost přesahuje. Láska zakazuje všechny formy ničení lidského života a může být zdrojem motivace a inspirace k nalezení a uskutečnění konkrétních řešení. Autor širou rozvíjí pole jejího možného působení.

Walter Kasper (v předmluvě) říká, že jeho spis se pokouší napojit teologickou reflexi s duchovními, pastorálními i společenskými úvahami na kulturu milosrdenství. Soudíme, že jde skutečně o velmi závažné dílo – výslovně je ocenil i papež František.

Karel Šprunk